

VANJA BULIĆ

SAVIN OSVETNIK

■ Laguna ■

Copyright © 2020, Vanja Bulić
Copyright © ovog izdanja 2020, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SAVIN OSVETNIK

Sadržaj

Prvo poglavlje: SO	11
Drugo poglavlje: VETERANI	17
Treće poglavlje: PAUK	23
Četvrto poglavlje: ZMIJA	28
Peto poglavlje: SAMOSTREL	34
Šesto poglavlje: HAPŠENJE	40
Sedmo poglavlje: ZATVOR	45
Osmo poglavlje: ŽIG	51
Deveto poglavlje: VUKODLAK	57
Deseto poglavlje: VEŠTICA	62
Jedanaesto poglavlje: GENERAL	68
Dvanaesto poglavlje: META	74
Trinaesto poglavlje: CRTEŽ	80
Četrnaesto poglavlje: IGRA	85
Petnaesto poglavlje: TRUDNICA	91
Šesnaesto poglavlje: KRPA	97

Sedamnaesto poglavlje: IGUMAN	103
Osamnaesto poglavlje: STRELIŠTE	108
Devetnaesto poglavlje: DUG	113
Dvadeseto poglavlje: SIVILO	119
Dvadeset prvo poglavlje: ALBUMI.	124
Dvadeset drugo poglavlje: TRULEŽ	130
Dvadeset treće poglavlje: SOTONA	136
Dvadeset četvrto poglavlje: TROUGAO.	141
Dvadeset peto poglavlje: MUMIJE.	147
Dvadeset šesto poglavlje: SOVA	152
Dvadeset sedmo poglavlje: RAZGLEDNICA	158
Dvadeset osmo poglavlje: MUZEJ	164
Dvadeset deveto poglavlje: TAMJAN	170
Trideseto poglavlje: BOGATSTVO	176
Trideset prvo poglavlje: PIRANE	181
Trideset drugo poglavlje: LAŽOV	187
Trideset treće poglavlje: ČOJSTVO	193
Trideset četvrto poglavlje: OPROŠTAJ	199
Trideset peto poglavlje: GLAVOSEČE.	205
Trideset šesto poglavlje: VISAK	211
Trideset sedmo poglavlje: NOGA	217
Trideset osmo poglavlje: KONJAK.	223
Trideset deveto poglavlje: SUMNJA	229
Četrdeseto poglavlje: TAOCI.	235
Četrdeset prvo poglavlje: BEKSTVO.	242
Četrdeset drugo poglavlje: PRSTEN	248
Četrdeset treće poglavlje: POVRATAK	254
Četrdeset četvrto poglavlje: OTKRIĆE	260

Četrdeset peto poglavlje: ISKUŠENICA	.266
Četrdeset šesto poglavlje: ZAVESA	.272
Četrdeset sedmo poglavlje: OSVETA	.278
Četrdeset osmo poglavlje: ISTINA	.284
<i>O autoru.</i>	.291

Prvo poglavlje

SO

Magla i studen nadiru kroz otvoren prozor u prostrani kabinet Dragomira Sarića, ministra odbrane. Beograd žmirka, još uvek neprobuđen; četiri sata ujutro u poznu jesen poziv su na čvrst san, pa dremaju i kuće i ljudi. Na prozoru, oslonjen rukama na betonski sims obložen bakarnim limom, inspektor Perić gleda nadole, prema pustom pločniku. Iz ptičje perspektive vidi dva velika slova, ispisana sprejom na zidu, ispod prozora.

– OC – reče tiho inspektor, a zatim shvati da reč čita napako, kao da je odraz originala u ogledalu. – CO. Ni jedno ni drugo ništa ne znači... A ako je ćirilica, onda piše SO...

Inicijali ili neka poruka? Ubica sigurno ne bi ostavio nikakav podatak o sebi. Poruka, zaključi inspektor, nagnu se kroz first prozor, a potom podiže glavu i pogleda ka krovu. Ubica se sa krova spustio do prozora, stao na sims, razbio staklo, upao u kancelariju i... Naglo se okrenu ka suprotnom zidu, kao da želi da pobegne od zagonetke utkane u dva slova, rukama napravi pokret kao Viljem Tel kada je strelom gađao jabuku na glavi svog sina.

– I – pravo u srce! – reče naglas i tek tada na patosu spazi crvenu jabuku.

Metalna strela izbačena iz samostrela zabola se u telo ministra Sarića kao harpun u golemog kita. Poređenje je umesno jer je ministar bio gojazan, snažan čovek, pa kad je hodao, zaista je podsećao na neman što pluta asfaltnim okeanom. Policijskog fotografa obuže grešna misao: neki suludi slikar bi ovakav prizor nazvao mrtva priroda. Dok rafalno škljoca aparatom, zamišlja izložbu umetničke fotografije na kojoj će se naći i jedna slika iz kabineta ubijenog srpskog ministra. Nastavi da mašta: kad bi bar jednu od ovih fotografija prodao nekom tabloidu, zaradio bi više od mesečne plate.

– Šefe, ovo je uradio neki moderni Robin Hud. Ne ubijaju se ministri bez razloga – promrmlja fotograf i spusti se na koleno nastavivši da snima.

– Pametniji si kad ćutiš – promrmlja i Perić i stade iza ministrovih leđa, premeravajući pogledom razdaljinu do prozora.

Sažaljivo pogleda državnu zastavu postavljenu s desne strane stola. Nije zaslužila da bude svedok ubistva visokog državnog činovnika. Podiže novine sa stola i otkri pištolj postavljen tako da je ministar mogao lako i brzo da ga dohvati i puca u gosta.

– Sve je nelogično! – reče naglas, svilenom maramicom obujmi jabuku i podiže je s poda.

Drži jabuku u ruci i znatiželjno je posmatra. Podseti na proročicu zagledanu u magičnu kuglu. Kome je pripadala jabuka? Ministru ili ubici? Bilo bi logično da je ministar držao jabuku i da je ispala u trenutku kada je pogođen. Bilo bi logično da na stolu nije bio pištolj jer bi jabuka u ruci usporila brzu reakciju, dopuni prethodnu misao.

– Šefe, dežurni čovek iz obezbeđenja. Miloš Dragić – predstavi inspektorov pomoćnik Milić zbunjenog četrdesetogodišnjaka, užasnutoг prizorom u ministrovom kabinetu.

– Ti si, Kragiću, otkrio leš – namerno inspektor pogrešno izgovori Dragićevo prezime očekujući ispravku, pa kad ispravka ne stiže, shvati koliko je čovek zbunjen i uplašen.

– Da li si nešto dirao?

– Ništa... Čim sam konstatovao smrt, zvao sam nadređene, a oni su zvali vas... Ne znam zašto ne stiže hitna pomoć?

Inspektor ne odgovori na pitanje. Prvo će doći lekar sa ovlašćenjem tajne policije u pratnji nekog visokog funkcionera državne bezbednosti, a potom će se pojaviti i čovek iz vojne bezbednosti. Zato je inspektor požurio da stigne pre predstavnika obe službe.

– Zašto nisi odmah reagovao kada si shvatio da na ekranima nema slike iz ministrovog kabineta? – upita Perić.

– Ministar je rekao da će pokriti kameru... On je to... kako da kažem... i ranije radio.

– I to ti nije bilo sumnjivo?

– Kako da vam kažem... Pričalo se da voli žene... A u ministarstvu radi mnogo lepih žena... Gospodin Sarić je... u stvari, bio je... veseljak... džentlmen... Svi su ga voleli. On je često dolazio noću da radi. I nije uvek pokrивao kameru. Ako me razumete...

Sve je ukazivalo na to da je ministar očekivao posetu i da je poznavaoubicu. Nepoznati posetilac nakon radnog vremena ne može tek tako, neprimećen, da uđe u ministarstvo! Ali ministar je mogao da najavi posetu. Sve je nelogično jer logika nalaže zaključak da je ministar čekao gosta koji će u kabinet na trećem spratu ući kroz prozor?!

– Čovek nije tica – promrmlja Perić prisativši se naslova filma Dušana Makavejeva, a njegovim licem protrča blag

osmeh kao podsećanje na Milenu Dravić, koja je glumila u ovom filmu. – I šta misliš, Draviću, kako je ubica ušao u ministrov kabinet?

– Kroz prozor – jedva izusti Dragić i ponovo ne ispravi pogrešno izgovoreno prezime.

– A kako niste ti i tvoji ljudi na ekranu videli čoveka koji se kao veverica vere uz zidove ili silazi sa krova, pa kroz prozor ulazi u zgradu? Spoljna kamera nije bila pokrivena. Šta misliš, kako se popeo na krov a da pre toga nije ušao u zgradu?!

– Odjednom se pojavila gusta magla u gornjem delu zgrade... Posle petnaest minuta magla se razredila, pa su kamere mogle ponovo da snime i taj deo zgrade...

– I ništa ti nije bilo sumnjivo?!

– Jesen je, gospodine. Naleti oblak, pomeša se sa dimom iz odžaka... I nestane brzo... kao što se pojavio...

Inspektor dođe do prozora i ponovo se zagleda u dva slova ispisana sprejom na zidu ispod prozora. Zatim pogleda naviše, ka nebu što je naleglo na Beograd. Kako je ubica ušao u zgradu? Zvuk helikoptera koji lebdi nad zgradom probudio bi i najtvrdje spavače. Znači – prešao je preko ulice. Ali vazдушnim putem, zaključi inspektor, a u misli mu još jednom uplovi naslov filma Dušana Makavejeva.

– Kako se izlazi na krov zgrade? – naglo se okrenu upitno zagledan u čoveka iz obezbeđenja.

– Imam ključeve – jedva izusti preplašeni Dragić, pročitavši u inspektorovom pitanju prekor i optužbu za sve što se dogodilo u ministrovom kabinetu.

Svetlost jake baterijske lampe zavuče se u svaki kutak krova u delu zgrade nadvijenom nad ulicom koju će ubrzo probuditi prvi jutarnji tramvaj. Pogled na zgradu na drugoj strani ulice natera inspektora da potraži trag na krovu koji bi objasnio kako je ubica vazдушnim putem premostio stotinak

metara. Trag se ubrzo ukaza: deo malenog zida, ofarbanog velegradskim smogom, beli se zagreban nekim metalnim predmetom. Gornji deo zida, širok dvadesetak santimetara, podseti na oljuštenu bananu. Sve postade jasno: ubica je sa krova susedne zgrade, uz pomoć samostrela kojim je nakon toga ubijen ministar, prebacio metalnu sajlu na čijem se kraju nalazila kuka, zakačio sajlu kukom za zid i potom se kao alpinista, preko provalije iznad ulice, prebacio na krov. Sa krova se spustio niz zid na sims, razbio staklo na prozoru i upao u kabinet.

Kad krenuše sa krova, kroz otvorena vrata začuše žamor koji je dopirao iz hodnika. Inspektor Perić je znao šta će se dogoditi u narednih desetak minuta: čovek iz tajne policije i čovek iz vojne obaveštajne službe posvađaće se iznad tela pokojnog ministra. Obojica će tvrditi kako imaju pravo prvenstva u utvrđivanju istine o ubistvu ministra odbrane. Ovo ubistvo je zagonetka koja može da uzdrma vladu i ugrozi bezbednost države, i zato se mora što pre utvrditi ko je i zašto poslao ubicu – argument je tajne policije. Ministar je rezervni starešina, zadužen za odbranu zemlje, a neophodno je proveriti i kontraobaveštajnu pozadinu celog slučaja, kako je načelnik Generalštaba objasnio, zaduživši majora Karana „da ispita slučaj direktnim i neposrednim uvidom na licu mesta“.

– Šta ćeš ti ovde? – major Karan pitanjem dočeka inspektora Perića. – Ovo nije obično ubistvo. Ubijen je ministar odbrane.

– Ugledni član vlade – dobaci Ubavkić, jedan od načelnika u tajnoj policiji. – Ti, Periću, hvataj ubice dilera i kurvi, a prepusti nama ono što ne razumeš.

Perić umesto pozdrava mahnu rukom, kao da se brani od dosadnih komaraca, i krenu stepeništem ka izlazu iz

zgrade. Kad otvori masivna ulazna vrata, dočeka ga žagor ljudi ispred kojih su se isprečili policajci. U prvom redu ugleda Novaka Ivanovića, novinara *Duge*.

– Šta ćeš ti ovde, Ivanoviću? – postavi mu inspektor isto ono pitanje koje ga je iznerviralo pre nekoliko minuta, kada je njemu bilo upućeno.

– Lepo večer, pa reših malo da prošetam – odgovori Novak i dunu u promrzle dlanove.

Drugo poglavlje

VETERANI

U spavaćoj sobi, iako je ponoć odavno prošla, uključena je stona lampa. Suzana je u devetom mesecu trudnoće, pa joj prigušena svetlost pomaže da ne napravi neki nesmotren korak kad ustane. Novak ne može da zaspi. Sa osmehom oca koji očekuje treće dete, osluškuje Suzanino ravnomerno disanje. Pretrčavši preko Suzaninog izdignutog stomaka, snop svetlosti na zidu iscrta senku nalik predstavi planine na nekom dečjem crtežu. Kroz nekoliko dana planina će nestati, kao gumicom izbrisana, a u dom Ivanovićevih će ući novi član.

Suzana je ubedila Novaka da jedino treće dete može povratiti ritam koji je nekada imala njihova porodica: sin ima sedamnaest godina, ima devojkicu, a posle nastave sve češće odlazi na odbojkaški teren, ćerku drma pubertet i stalno je, kako se Branko Ćopić izražavao – antiprotivna, a Novak je neprestano u žurbi, preokupiran poslom. Iz lakog dremeža – otkad je Suzana u drugom stanju stalno je na oprezu – izvuču ga obasjani displej mobilnog telefona. Uze telefon i izađe iz sobe.

– Steva ovde. Nešto se čudno događa. Veliki broj policijskih kola na ulici. Mi smo i dalje u parku.

– Hvala ti. Dolazim.

Steva je jedan od dve stotine boraca ratova iz devedesetih godina, koji već četrdeset dana ne izlaze iz parka ispred Predsedništva Republike. Svako jutro gromoglasno pozdrave predsednika kada dolazi na posao. On im, doduše, mahne, ali bi oni želeli da svrati u park na čašicu razgovora. Novak redovno obilazi borce, ljute što ih neki nazivaju štrajkačima, i pomaže im da pišu zahteve upućene pojedincima i državnim institucijama. Svakodnevno pišu i obaveštenja, koja šalju televizijama i novinama. Ali osim kratkih vesti u novinama koje ne kontroliše vlast, o njima i njihovom protestu niko ne izveštava. A traže samo jedno: zakon koji će jasno definisati njihov status. Ne traže pare i ne žele milostinju. Sa podsmehom i gorčinom podsećaju nadležne da je kralj Aleksandar posle Prvog svetskog rata doneo zakon kojim se dozvoljava ratnim veteranima da mogu da prose pred crkvom nedeljom i u vreme praznika, a da pritom niko ne sme da ih otera i vređa.

Steva dočeka Novaka na ulazu u park. Zlokobnu tišinu povremeno remeti zavijajući zvuk policijske sirene koji utrne kad kola dođu u centar grada. Ljudi u parku su vidno uznemireni: neispavani, uvijeni u ćebad, neobrijani... U magli podsećaju na pokretne utvare.

– Šta se događa? – upita Novak brižno.

– Ne znamo... Već više od pola sata oseća se čudna napetost. Pojačana je i straža oko Predsedništva. Niko nije došao da objasni o čemu se radi.

– Imaćete posetu – reče Novak ugledavši visokog čoveka u uniformi koji u pratnji dva vojnika izađe iz zgrade Predsedništva i krenu ka parku.

Gotovo paradnim korakom, žurno, trojka u besprekorno ispeglanim uniformama zakorači u park. Dočeka ih aplauz. Najzad se neko setio da dvesta ljudi traži samo razgovor.

– Ko je ovde glavni? – upita oficir.

– Nemamo glavnog. Ovde smo svi isti – dobaci čovek čije se lice izgubilo u gustoj bradi iz koje vire dva užarena oka.

– Da li je neko od vas napuštao park u poslednjih neko-liko sati?

– A da li je to zabranjeno? Do juče ste nas terali... mislim, rećima... da idemo kućama, a sada se brinete o nama i našem kretanju.

– Dobro... Kamere su sve zabeležile. A sada ću vas zamoliti da izađete iz parka, prema zgradi Narodne skupštine. Kroz desetak minuta ova molba će biti naređenje. A naređenje, ako nema izvršenja, prate i neke druge mere – izdeklamova oficir, okrenu se i ode ka zgradi Predsedništva.

Novakov telefon ponovo zasvetli. Na displeju se, ispod fotografije zgrade Vlade Republike Srbije, pojavi najnovija vest, uz ogradu „kako nezvanično saznajemo“.

– Stevo, neko je ubijen u zgradi Vlade. Ja idem tamo – reče Novak stišano, da ne bi izazvao paniku.

– Idemo i mi!

Vest se brzo proširi. Kao po komandi, ljudi u tišini krenuše ka Nemanjinoj ulici. Uzalud su policajci pokušavali da ih zaustave u Ulici kneza Miloša. Ispred zgrade Vlade, dočeka ih kordon policajaca. Zavlada tišina. Niko ne progovara, što je neuobičajeno kada ljudi organizovano dolaze pred zgradu Vlade. Nema ispisanih parola i predvodnika sa megafonom u ruci.

– Šta se dogodilo? – upita Novak jednog od policajaca spletenih u zid satkan od ljudskih tela.

Lice policajca, zategnuto kao da ga je Meštrović isklesao, osta nepomično. Stariji gospodin, držeći psa na povocu, oseti se prozvanim Novakovim pitanjem.

– Nešto crno je izletelo iz Generalštaba i izgubilo se u magli. Nije bila ptica... Šta je posle bilo, ne znam...

Otvoriše se masivna ulazna vrata i na stepenik stupi inspektor Perić, zbunjen, jer dok je do pre desetak minuta bio na krovu, nije video ljude ispred zgrade. Oči mu živnuše kada ugleda Novaka Ivanovića, novinara *Duge*. Njih dvojica su istovremeno i drugari i protivnici. Nekad su uigran par, a nekad nepar, kako je Perić okarakterisao njihovo povremeno druženje. Koristili su jedan drugog, uz prećutan dogovor, kada je trebalo plasirati neku informaciju, a ponekad i insinuaciju ili lepo upakovanu laž.

– Šta ćeš ti ovde, Ivanoviću? – obrati se Perić Novaku.

– Lepo večer, pa reših malo da prošetam. Nego, šta se dogodilo? Ko je ubijen?

– Zini da ti kažem. Javi se kad ti zazvoni u glavi.

– Već zvoni – reče Novak odgovorivši na lozinku, tačnije, poziv da se nađu u kafiću *Zvono*, ali pre nego što krenu, uzaludno pokuša da nađe čoveka sa psom.

Beograd se polako budi. Prvi tramvaj protutnja Nemanjinom ulicom. Prodavci otvoriše kioske i izložiše tek pristigle dnevne novine, koje neće čitati držeći se nepisanog pravila da zaposleni u poslastičarnicama ne jedu kolače. Novak je to često nesvesno proveravao pitajući ih šta ima novo u dnevnoj štampi. Dobijao je uvek isti odgovor: „Komšija, sve vam piše na prvoj strani.“ Kupi nekoliko tabloida i uđe u kafić *Zvono*, jedan od poslednjih beogradskih ugostiteljskih musketara, otvoren dvadeset četiri sata dnevno. Nekoliko noćnih ptica, isušenih lica i praznih pogleda, sedelo je za šankom i ispijalo prvu jutarnju kafu.

U novinama, naravno, nije bilo vesti o ubistvu u zgradi Vlade. Znao je šta se već događa u svim redakcijama: hitni sastanci i dogovor da što pre izađe specijalno izdanje sa što više informacija, ali i insinuacija. Naslovi će biti završavani znakom pitanja, znakom uzvika i, najčešće, znakom čuđenja – upitnikom i uzvičnikom zajedno, a počinjaće pažljivo biranim rečima – „skandalozno“, „spektakularno“, „senzacionalno“, „bruka“, „sramota“. Posle prve reči slede dve tačke, pa potom se ispisuje suština naslova. To je novo pravilo srpskog novinarstva o kome se ne uči na fakultetu. Novak naruči kafu, rakiju od kruške i sok od jabuke.

– Baš se radujem kad mi dan počne ubistvom – reče Perić umesto pozdrava i prvo srкну kafu, a zatim sladostrasno otpi prvi gutljaj mirišljave rakije.

– Ko je ubijen? – ne izdrža Novak.

– Ne smem da ti kažem. Razgласиćeš po gradu.

– Neću. Samo ću pisati.

– Onda je u redu – kroz gorak osmeh procedi inspektor, iako mu nije bilo do šale jer je znao šta ga sve čeka kada dođe na posao i kakva će sve ograničenja u istrazi morati da poštuje. – Ubijen je Dragomir Sarić.

– Ministar odbrane ubijen! – poskoči Novak, a dva čoveka naslonjena na šank ga začuđeno pogledaše, nespremni da bilo kakvim iznenađenjem kvare ukus prve kafe.

– Ne deri se... Ubijen je na radnom mestu. Ali ne verujem da će ta informacija biti odmah objavljena. Ne znam kako se i ova štura vest pojavila...

– Kao, ti ne znaš kako! Za sitnu lovu neko zaposlen u ministarstvu javlja šta se događa u zgradi Vlade. Tabloidi imaju doušnike u bolnicama, ministarstvima, fudbalskim klubovima... Imaju doušnike i u policiji. Znaš čuvenu

formulaciju – kako nezvanično saznajemo iz krugova bliskih tome i tome...

– Živeli – priseti se Perić da nije nazdravio.

– Živeli. Kako je ubijen? Zašto?

– Ubijen je samostrelom. Pravo u srce. Ubica je ušao u kabinet ministra odbrane kroz prozor. Na zidu je sprejom ispisao dva slova. Ako je latinica čita se CO, a ako je ćirilica SO.

Treće poglavlje

PAUK

Rano jutro je neuobičajeno vreme za dolazak novinara na posao. Protežu se kao usnuli mačori, a glavni urednik glumi savesnog, uvek budnog vođu ove novinarske bande, kako ih nazivaju u tabloidima bliskim vlasti. Nestrpljivo stoji kraj telefona ubeđen da će stići neko uputstvo iz Ministarstva kulture i informisanja. Kad je raspoložen – a sada je potpuno zbunjen i uplašen, tvrdi kako bi ime ovog ministarstva trebalo preformulisati u ministarstvo za kulturu informisanja.

Duga na trećoj strani ima ispisan slogan *Novine za istomišljenike svih boja*. Novinari *Duge* jesu istomišljenici u nameri da promene nabolje državu u kojoj žive i rade, a pritom nemaju ista politička opredeljenja. Međusobno se uvažavaju, što je retkost u zemlji u kojoj vlast uporno teži da prevaspita opoziciju, ponekad i da je dresira, umesto obrnutog procesa, kako piše u udžbenicima za predmet politički sistem. Jedini izuzetak je Muška, redakcijska maskota, kojoj je teško odrediti političko, ali i modno opredeljenje. Novak je probudio Mušku javivši joj uzbuđeno da je ubijen ministar odbrane, pa je dotrčala u redakciju razbarušene kose nalik gnezdju iz koga su usput ispali ptići.

– E, Monah, šta ima? – obrati se Muška Novaku, kojeg je zvala Monah zbog njegovih čestih odlazaka na Svetu goru.

– Šta misliš, da li je ovo ispisano ćirilicom ili latinicom?
– uzvрати Novak pitanjem pokazavši joj papir na kom je krupnim slovima napisano CO.

– A na kom jeziku je pisano? I ko je autor tog zagonetnog spisa?

– Ubica ministra Sarića. Napisao je ova dva slova sprejom na zidu, ispod prozora ministrovog kabineta. Na četvrtom spratu.

– To je onda neki čovek-pauk. Polupismeni pauk.

– A možda i neka ptičica koja je izletela iz tog gnezda na tvojoj glavi – reče Novak podsmešljivo, zagledan u dva slova.

Opređeli se za ćirilično ispisana dva slova: SO. Poruka ili pokušaj obmanjivanja? Kada se u islamskim zemljama nekome ponudi so, to je znak gostoprimstva i dobrodošlice. A ono što se dogodilo u ministrovom kabinetu podseća na oproštaj. Oproštaj dva zavađena prijatelja ili oproštaj sa nasumice izabranom žrtvom nekog suludog uma? Otvori rečnik simbola i potraži skrivena značenja. So je simbol onoga što ostaje, mogućnost da se sklopi sporazum i izražava neraskidivo prijateljstvo.

– Kakva ironija! Neraskidivo prijateljstvo?! A možda je to vapaj zbog izneverenih nada? Raskid sa iluzijama? – šapuće Novak, a Muška uporno pokušava da dotera frizuru.

U kafiću *Zvono* Perić je uzgred pomenuo da je na stolu bila i okrvavljena mala ikona. Ali nije se videlo čiji je lik na ikoni. Taj lik bi možda uputio na pravilno iščitavanje poruke spakovane u dva slova. Tek pošto forenzičari i patolog završe svoj deo posla, biće dozvoljeno da se sa ikone ukloni sloj krvi, jer postoji mogućnost da se na njoj nalazi trag ubice. Podatak da je u priču upletena i jedna ikona natera Novaka da potraži u religijskom tumačenju reči „so“ neko dodatno objašnjenje. Prilikom ranih hrišćanskih rituala kao žrtva je

prinošeno soljeno meso. Tada je plamen imao izraženiju boju izazvanu sagorevanjem soli, čime je isticana dugovečnost saveza sa Bogom.

– Da li znaš kako se Isus pre dve hiljade godina obraćao apostolima? – prekinu Muškinu borbu sa kosom.

– Otkud znam! Ja sam kasnije rođena.

– *Vi ste so zemlji.* A to je metafora. Poziv apostolima da šire njegovu veru.

– Stvarno ponekad preteruješ! Ako me već pitaš šta mišlim... Pa, mislim da su ta dva slova neslana šala. Samo je ludak mogao da uđe u ministarstvo kroz prozor na trećem spratu i strelom ubije ministra! Ovo je vreme elektronike. Čipova. Ti stvarno živiš u žabokrečini prošlosti. A čekaš treće dete.

– Kad me već čačkaš... Da li znaš priču o Lotu i njegovoj ženi?

– E, Monah, znam šta je loto, ali nikada nisam popunila tiket – pokuša Muška da prekine, kako je smatrala, Novakovo jalovo traženje tragova jednog ubistva u dalekoj prošlosti uvijenoj u hrišćansku religiju.

– Bog je naredio Lotu da pobjegne sa porodicom iz Sodome i Gomore, ali da se pritom niko ne okrene da ne bi video grad u plamenu. A Lotova žena, nestrppljiva kao i ti, nije mogla da odoli iskušenju. Okrene se, a Bog je u trenu pretvori u kip od soli.

– Znači i tvoj Bog je imao neslane šale.

– Tu nije kraj priče. Pretvorivši je u kip od soli, Bog ju je osudio na večnu jalovost.

Muška poskoči, shvativši poruku. Novak je s vremena na vreme podsećao svoju dragu prijateljicu na biološki sat, koji ima svoj ritam...

– Udaću se... I imaću decu. I dosta mi je tvojih neslanih šala – reče Muška gotovo plačno i ode do stola starog novinarskog vuka Milana.

Perić je opisao svaki detalj iz ministrovog kabineta s jasnom namerom da Novak svojim tekstom iznervira majora Karana i Ubavkića iz tajne policije. Biće to mala osveta zbog toga što mu je uskraćeno uživanje da prisustvuje njihovom nadmudrivanju iznad leša ubijenog ministra. O njima dvojici je mislio ono što su oni mislili o njemu: nekompetentni, partijski kadrovi, nedoučeni, umišljeni islednici opterećeni legendama o Šerloku Holmsu. Kad je Perić napustio ministrov kabinet, ne skrivajući netrpeljivost, Karan i Ubavkić su se ponašali kao islednici u američkim krimi filmovima u kojima međusobno ratuje sedamnaest civilnih tajnih službi i još toliko vojnih službi i biroa.

– Ubavkiću, u istrazi zanemarite deo koji se odnosi na trgovinu oružjem. To je stvar vojne namenske industrije. Ministar je bio značajan činilac u toj mašineriji. To je, kao što vam je dobro poznato, strogo poverljiv posao od državnog značaja i interesa.

– Zar nije državni interes da se zna istina o malverzacijama u trgovini oružjem? Neki blizak rođak ministra odbrane radi u privatnoj firmi preko koje se oružje iz naše namenske industrije prodaje nekim afričkim zemljama.

– Gde ste to čuli?! – upita Karan naglašavajući svaku reč kao loš glumac.

– Nešto čujem, a nešto pročitam.

– To što čujete priča opozicija, a to što pročitate...

– ...takođe piše opozicija – nastavi Ubavkić Karanovu misao. – Uzgred, taj deo me ne interesuje. A koliko vidim, ni vas ne interesuje.

– A šta vas, ako smem znati, interesuje? – nastavi Karan sa glumatanjem.

– Pa, na primer, kako je moguće da u jednu zgradu sa vrhunskom opremom za obezbeđenje upadne čovek sa lukom

i strelom i ubije ministra na radnom mestu, doduše, ne u radno vreme, što je nova zagonetka.

– Neme tu nikakve zagonetke! Sve je jasno. Manijak je upao u kabinet i pucao u ministra.

– Iz samostrela se ne puca, već gađa. Koliko mogu da zaključim, namenska industrija vam ne izlazi iz glave.

– A zašto bi javnost morala da zna da je jedan ministar savremene evropske vojske ubijen oružjem iz srednjeg veka?!

– Znači, to je vaš zadatak! Da obmanete javnost.

– Nije reč o obmani, već o pokušaju da se izbegne panika. Ako je manijak danas sa strelom upao u ministarstvo, sutra će kroz prozor ući u koju god kuću poželi – nastavi Karan svoj performans.

Ubavkić ode do prozora. Pištolj na stolu je znak da je ministar nekoga očekivao i da je bio spreman da se brani. Polomljeno staklo se rasulo po patosu jer je prozor razbijen sa spoljašnje strane. Ako je očekivao gosta, zašto je onda prozor bio zatvoren? Mogao je da bude samo pritvoren da bi došljak mogao nesmetano da uđe.

– Kolebao se šta da uradi. Da li odmah da puca ili... – mrmlja Ubavkić sebi u bradu i oseća hladnoću što nadire kroz razbijen prozor.

– Meni nešto kažete? – upita Karan i priđe prozoru.

– Pevušim nešto...

– Pevate u kabinetu ubijenog ministra?!

– Pevušim. A to nije isto. I na smrt osuđeni su pevušili uoči pogubljenja.

Karan se okrenu ka stolu. Blago je raširio noge, ruke stavio na leđa, podigao glavu. Neprestano se uzdiže na prste, a potom težinu prebacuje na pete.

A samo pre nekoliko dana stajao je ispred ministra u ovom kabinetu i drhtao od straha.

Četvrto poglavlje

ZMIJA

Vest da je ubijen ministar odbrane raširi se gradom kao šumski požar. Ispred ministarstva u Nemanjinoj ulici spontano se okupiše građani, vidno uzbuđeni i uplašeni. Ovlada zlokobna tišina što napada uši i mozak žešće od galame i urlanja. U prvom redu su ratni veterani. Izmučeni nespavanjem, deluju kao lelujavi duhovi. Uporno ćute. Ubijen je ministar zadužen da se, između ostalog, bori i za njihova prava. Uzalud su tražili da ih primi i sasluša njihove zahteve. Steva, ministrov ratni drug, bio je ubeđen da će Dragomir – Strelac, kako su ga zvali u ratu – doći u park noću, nezvanično, da porazgovaraju kao stari drugari i saborci. Milutin, zarastao u čekinjastu bradu, odlučan da se ne brije dok traje protest, smejao se Stevinoj naivnosti.

– E, moj Stevo. Nije to više isti čovek. Skinuo je uniformu. Presvukao se kao što zmija presvlači košuljicu. Gajili smo zmiju u njedrima – govorio je Milutin dok su bili u parku.

– Mani me, Milutine, tvojih zmija – branio se Steva bezuspešno, jer je to bio samo uvod u Milutinovu priču o zmijama.

Milutin je odrastao na selu, u planini. Kao dečak je hvatao zmije rukama. Kada bi u neku od kuća ušla zmija, terana

žegom, zvali su Milutina da pronađe nezvanog gosta. Kad bi uhvatio zmiju, obmotavao bi je oko vrata i tako izlazio iz kuće.

– Da li si gledao kako se zmije presvlače? Promene boju, a oči im se zamute. Njuškom taru neki čvrst predmet, najčešće kamen, i naprave poderotinu koja se potom širi.

– I kakve to veze ima sa nama? – nervirao se Steva.

– Mi smo ti, Stevo, taj kamen. Bili i ostali. U ratu smo svi bili isti, kao obluci na obali reke. Kad se sve završilo, Dragomir se presvukao i promenio boju. A mi u parku, po ovoj studeni, kao odbačeno kamenje, čekamo da nas primi ratni drug! Šta misliš: da li ga je možda bilo sramota što je on unutra, a mi napolju? On u toplom, a mi spavamo u parku. Možda nije smeo da nas pogleda u oči?

Tišinu ispred zgrade Vlade više ne narušava tramvaj jer su ljudi zaposeli Nemanjinu ulicu i zaustavili saobraćaj. Nestrpljivo iščekuju da im se neko iz Vlade obrati i saopšti šta se tačno dogodilo. Kroz sporedni ulaz, iz dvorišta zgrade u kojem je početkom novog veka ubijen predsednik Vlade u trenutku kad je ulazio u zgradu, uvlače se službenici i ministri, kao da se šunjaju, iščekujući vanrednu sednicu Vlade i zvanično saopštenje. Odlaze u svoje kancelarije i ćute. Ne čuje se žagor koji obavezno prati prvu jutarnju kafu.

U kabinetu ministra odbrane Ubavkić i Karan nastavljaju hladni rat. Forenzičari, vojni i civilni – kao da dolaze iz dve države – pažljivo rade i upijaju reči što kao strele izleću iz usta njihovih šefova. Kabinet podseća na karusel: svi su u pokretu, užurbani, zabrinuti. Jedino miruje ubijeni ministar Sarić, iz čijih grudi viri kraj metalne strele.

– Smrt je nastupila momentalno – reče doktor autoritativno, kao da izgovara matematički aksiom koji ne treba dokazivati.

I pored toga što je ministar masivan, krupan čovek, iz njegovog tela viri nesrazmerno kratak deo strele. Lekar uhvati ministra za ramena i povuče ga ka sebi. Iz leđa je virio vrh strele koji se ugurao u naslon fotelje.

– Gađao je izuzetno snažan čovek, precizan strelac. Strela je probila ministrovu telo. Pogođen je pravo u srce – izdeklamova lekar činjenice koje su već svima bile jasne.

– Da li ima tragova borbe? – upita Karan.

– Ne. Ovo se može nazvati streljanjem. Strela – streljanje. Razumete... – pokuša lekar verbalnom gimnastikom da unese malo vedrine, ali ne naiđe na odobravanje.

Major Karan je lukav čovek, kako su kolege govorile – vojnik od karijere. Nije krio da je njegov cilj da karijeru nastavi kao vojni ataše u nekoj stranoj državi, sa činom generala kao krunom posla u kome je uživao, svestan kakav utisak ostavlja uniforma sa šarenim obeležjima na ramenima. Šeta kao paun. Zastane, pa blago raskoračen, premešta težinu tela sa peta na prste, što nervira Ubavkića.

Ovo nije prvi put da se Ubavkić i Karan nalaze na istom zadatku. Iako bi neupućenom čoveku u rad tajnih službi izgledalo da smetaju jedan drugome, nametnuti antagonizam bi na kraju donosio izuzetne rezultate. Znali su sve jedan o drugome. Ubavkić je pročitao Karanov dosije, a Karan je pročitao Ubavkićev dosije.

Dosije Miroslava Karana... Bez mrlje u karijeri. Vojna gimnazija, potom Vojna akademija, nekoliko stručnih kurseva... Nagrade i priznanja. Ubavkića je interesovalo nešto drugo: psihološki profil. Nekoliko šturih rečenica bilo je dovoljno da sklopi mozaik, portret čoveka s kojim je razgovarao sa znakom uzvika na kraju svake rečenice. Tvrdoglav. Kad nešto naumi, gura kao rudnički bik, kako je zaključio Ubavkić. Izuzetno inteligentan. Mane, ako se tako mogu